

ΕΝΑΣ ΟΛΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ 3^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΣΥΡΙΖΑ

Τι να επιδιώξουμε, τι να κρατήσουμε, τι να αφήσουμε πίσω μας

Αυτό ήταν το κεντρικό θέμα της πανελλαδικής συνάντησης της Πρωτοβουλίας Μελών 53+ που πραγματοποιήθηκε το Σαββατοκύριακο 9-10/11 στο ξενοδοχείο ΟΣΚΑΡ.

Μια συνάντηση ανοιχτή, στην οποία κλήθηκαν μέλη και φίλοι του κόμματος προκειμένου να καταθέσουν απόψεις, προτάσεις και προβληματισμούς, τόσο ως προς το πολιτικό διακύβευμα όσο και για το ρόλο του ΣΥΡΙΖΑ στις νέες συνθήκες.

Σε μια εποχή που ο ακραίος νεοφιλελευθερισμός επελαύνει... Που κοινωνικά-εργασιακά-ατομικά/συλλογικά δικαιώματα και κατακτήσεις χρόνων απειλούνται.. Που φασιστικές, ρατσιστικές, μισαλλόδοξες συμπεριφορές επιτάσσουν τη δημιουργία ενός ισχυρού κινήματος αλληλεγγύης...

Σε αυτή τη συγκυρία - και με οδηγό την αριστερή, ριζοσπαστική φυσιognωμία του ΣΥΡΙΖΑ, τα διδάγματα από την κυβερνητική εμπειρία καθώς και την ανάγκη συνάντησης του κόμματος με όσο το δυνατόν πλατύτερα στρώματα της κοινωνίας, είναι διαρκής και επιτακτική η ανάγκη για όλες και για όλους μας να συναντιόμαστε, να συζητάμε, να συνθέτουμε.

Βρισκόμαστε ήδη στον δρόμο προς το 3^ο Συνέδριο του ΣΥΡΙΖΑ, του κόμματός μας. Προχωράμε με αίσθηση της ιστορικής μας ευθύνης και της ιστορικής δυνατότητας να οικοδομήσουμε ένα μεγάλο, λαϊκό, δημοκρατικό ως προς τις λειτουργίες του, ριζοσπαστικό κόμμα της Αριστεράς. Ένα κόμμα που η «ωρίμανσή του» θα συνδέεται με μια νέα ριζοσπαστικοποίηση στις νέες συνθήκες. Ένα κόμμα που η οικολογία θα είναι στον πυρήνα της λογικής και της πολιτικής του παρέμβασης άρρηκτα δεμένη με την υπεράσπιση της εργασίας. Ένα κόμμα ριζωμένο στις λαϊκές γειτονιές, ταξικά και κοινωνικά μεροληπτικό. Ένα κόμμα που θα τολμά, θα ανοίγει ζητήματα, θα δημιουργεί ρωγμές, όπως έγινε, για παράδειγμα, με τη συμφωνία των Πρεσπών. Ένα κόμμα φεμινιστικό, νεανικό, κινηματικό, αλληλέγγυο, αντιπολεμικό, διεθνιστικό, ένα κόμμα που θα πολεμάει την ομοφοβία, την τρανσφοβία και τον ρατσισμό, ένα κόμμα που θα υπερασπίζεται τα δικαιώματα και τις ελευθερίες.

Θεωρούμε ότι η Διακήρυξη της Κεντρικής Επιτροπής, αποτυπώνει ξεκάθαρα τη φυσιognωμία του ΣΥΡΙΖΑ ως κόμμα της ριζοσπαστικής Αριστεράς που έχει ως όραμα τον σοσιαλισμό με δημοκρατία και ελευθερία, επαναβεβαιώνει τις ιδρυτικές και θεμελιακές του αξίες της ισότητας, της δημοκρατίας και της αλληλεγγύης, σκιαγραφεί τους βασικούς προγραμματικούς άξονες δράσης για το επόμενο διάστημα και θέτει τις κοινωνικές ανισότητες και την καταπολέμησή τους ως μία από τις προτεραιότητες της πολιτικής του, η οποία μαζί με τις πολιτικές ελευθερίες και τα δικαιώματα αποτελούν τη βασική διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στις πολιτικές δυνάμεις σήμερα. Επίσης, περιγράφει σε αδρές γραμμές τους στόχους και τις κατευθύνσεις ανασυγκρότησης του κόμματος και τους τρόπους που αυτό είναι επιθυμητό να λειτουργεί, που αποτελούν αφετηρία και της δικής μας σκέψης και του προβληματισμού στο παρόν κείμενο.

Προχωράμε έχοντας επίγνωση των δυσκολιών και του συσχετισμού δύναμης σε Ελλάδα και Ευρώπη. Αλλά και με την πεποίθηση ότι οι ιδέες και οι πρακτικές της Αριστεράς μπορούν να εμπνεύσουν, να συνεγείρουν, να κερδίσουν, να γίνουν πλειοψηφικές.

Εξάλλου, εύκολα μπορούμε να αναγνωρίσουμε ότι διεθνώς ένας ανοδικός κύκλος αγώνων έχει ήδη ξεκινήσει, με αιχμές τις ανισότητες, το προσφυγικό και την κλιματική κρίση. Με αυτή την έννοια, το 3ο Συνέδριό μας οφείλει όχι μόνο να συμπεριλάβει στην ύλη του την προγραμματική ύλη που κινητοποιεί παγκόσμια διεκδικήσεις και αντιστάσεις, αλλά και να προτείνει ταυτόχρονα τρόπους συμμετοχής στην ανάπτυξη των κοινωνικών κινημάτων.

Επιπλέον, στον δρόμο προς το συνέδριο, πρέπει όλα τα μέλη του ΣΥΡΙΖΑ να εμπλακούν στη συζήτηση για δύο μείζονα ζητήματα που έχουμε μπροστά μας:

α) τι αντιπολίτευση, τι είδους πολιτική ως αντιπολίτευση, θα ασκήσει ο ΣΥΡΙΖΑ, με ποιο πρόγραμμα, με ποιον τρόπο

β) τι είδους κόμμα θέλουμε, τι είδους κόμμα θα οικοδομήσουμε.

A. Η Αριστερά, ο ΣΥΡΙΖΑ, στην αντιπολίτευση

1. Μετά την εκλογική ήττα, είναι λογικό ένα κόμμα να περνάει μια μεταβατική περίοδο, ακόμα κι αν αυτή η ήττα έγινε με τον πιο «προνομιακό» τρόπο, με πολύ μεγάλο ποσοστό, μετά από τεσσεράμισι χρόνια δύσκολης διακυβέρνησης, και χωρίς να τίθεται από πουθενά η συνήθης αμφισβήτηση της ηγεσίας που είθισται να συνοδεύει τις εκλογικές ήττες στα αστικά κόμματα, ενώ μάλιστα έχουμε το μάλλον πρωτοφανές φαινόμενο το κόμμα να μαζικοποιείται μετά την εκλογική ήττα. Όντως, δεν προκύπτει ανάγκη να αμφισβητήσει κανείς κανέναν. Προκύπτει όμως αδιαμφισβήτητη, ανάγκη συλλογικού αναστοχασμού, ανάγκη κριτικής αξιολόγησης της κυβερνητικής και κομματικής εμπειρίας από το 2015 μέχρι σήμερα.

Αυτή η περίοδος αναστοχασμού του ΣΥΡΙΖΑ, ενόψει του 3ου Συνεδρίου του, θα πρέπει να γίνει αναγκαστικά εν κινήσει, καθώς ο αντίπαλος, που πλέον έχει στα χέρια του την κυβερνητική εξουσία, επιτίθεται με σφοδρότητα στα εργασιακά, δημοκρατικά και κοινωνικά δικαιώματα, στις δημοκρατικές κατακτήσεις και τις ελευθερίες. Η επιθετικότητά του δεν αφήνει πολιτικό χρόνο και περιθώριο εσωστρέφειας από την πλευρά μας. Η ΝΔ και οι σύμμαχοί της λειτουργούν και πολιτεύονται επιθετικά, ακριβώς γιατί είναι ο μόνος τρόπος για να περάσουν σε μια συνολική νεοφιλελεύθερη καπιταλιστική αντεπίθεση. Για αυτό το λόγο εξ άλλου κατεδαφίζουν δημόσιες δομές και διαδικασίες λογοδοσίας και διαφάνειας και την ίδια στιγμή οικοδομούν ένα αυταρχικό κράτος με συγκεντρωμένες τις εξουσίες στον «αρχηγό» και στελεχωμένο από εκπροσώπους συγκεκριμένων οικονομικών συμφερόντων.

Η κυβέρνηση της ΝΔ δεν μπορεί να ηγεμονεύσει πολιτικά, στον βαθμό που δεν θέλει και δεν μπορεί να αποζημιώσει εκείνες τις κοινωνικές κατηγορίες που επλήγησαν από την οικονομική κρίση. Γι' αυτόν τον λόγο επιχειρεί να συστηματικοποιήσει και να

εντατικοποιήσει τις ιδεολογικές της αναφορές, φιλοδοξώντας να συσπειρώσει την εκλογική της βάση, επενδύοντας στα φοβικά και συντηρητικά ανακλαστικά της ελληνικής κοινωνίας. Γι' αυτόν τον λόγο η αυταρχική επιβολή του νόμου και της τάξης αποτελούν την κύρια προτεραιότητα της κυβέρνησης. Για παρόμοιους λόγους επιτίθεται στο νεανικό ριζοσπαστισμό: τα περιστατικά με την εισβολή σε κέντρο ψυχαγωγίας και η ταπείνωση 500 νεαρών ατόμων, η σύλληψη ανήλικων θεατών του Τζόκερ, οι επιθέσεις εναντίον των κοριτσιών που αμφισβήτησαν έμπρακτα τις παρελάσεις, οι προληπτικές συλλήψεις και το ξεγύμνωμα νεαρών διαδηλωτών, όλα αυτά και πολλά άλλα ακόμα, δεν είναι μεμονωμένα και περιστασιακά. Εντάσσονται στο συντηρητικό ανορθολογισμό, στην επιστροφή στις ποιο συντηρητικές και παρακμιακές αξίες, αντίστοιχες με αυτές της Αμερικής του Τραμπ ή με εκείνες του Τζόνσον στο Brexit.

Ο ΣΥΡΙΖΑ, μέσα σε πολύ δύσκολες συνθήκες, έχοντας εφαρμόσει σε οικονομικό επίπεδο για μεγάλο χρονικό διάστημα ένα πρόγραμμα που δεν ήταν δικό του, ήταν ξένο προς τις ιδέες του και αποτέλεσμα αδίστακτου εκβιασμού, κατάφερε να συγκεντρώσει 31,5%, ακριβώς γιατί υπερασπίστηκε την κοινωνική πλειοψηφία και τις ανάγκες της μέσα σε αυτό το ασφυκτικό πλαίσιο. Συνεπώς, είναι και εντολή των ψηφοφόρων να υπερασπιστούμε και να διευρύνουμε τα κεκτημένα, να είμαστε μπροστά στους αγώνες, να ασκήσουμε προγραμματική, μαχητική, ριζοσπαστική, κινηματική αντιπολίτευση.

2. Εντούτοις, οφείλουμε να παραδεχτούμε πως η μετεκλογική στάση του ΣΥΡΙΖΑ φαίνεται πολλές φορές υποτονική και αμήχανη. Ο ΣΥΡΙΖΑ ως αξιωματική αντιπολίτευση φαίνεται πολλές φορές σαν να μην έχει βρει ακόμα τον αντιπολιτευτικό βηματισμό του, σαν να μην έχει ξεκαθαρίσει τι είδους αντιπολίτευση θέλει και έχει σκοπό να κάνει.

Το θέμα αυτό είναι απολύτως κρίσιμο, καθώς η αντιπολιτευτική πολιτική του ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί και την προϋπόθεση για τη διεύρυνση του κόμματός μας. Μια πολιτική δύναμη, για να είναι πειστική και ελκυστική, πρέπει να είναι χρήσιμη για την κοινωνία – και σε αυτή τη βάση καλεί κοινωνικές δυνάμεις και πολίτες να συμπορευθούν μαζί της: λέμε «αυτά έχουμε σκοπό να κάνουμε», και καλούμε τον κόσμο «έλα να τα κάνουμε μαζί». Δεν μπορούμε να καλούμε τον κόσμο να ενταχτεί στις δυνάμεις μας απλώς επειδή είμαστε λίγοι και θέλουμε να γίνουμε περισσότεροι.

Επιπλέον, καμία στιγμή δεν πρέπει να γίνει το λάθος να θεωρηθεί το 31,5% «μπετοναρισμένο», δεδομένο. Το αν αυτός ο κόσμος θα συνεχίσει να μας ακούει, να μας στηρίζει, να μας δίνει ευκαιρίες, είναι κάτι που θα κριθεί από τη δική μας στάση.

Εμείς, ως ρεύμα ιδεών, θεωρούμε ότι υπάρχουν οι προϋποθέσεις για μια ριζοσπαστική, μαχητική και δομική αντιπολίτευση στην κυβέρνηση της Δεξιάς – αντιπολίτευση που θα συγκροτείται πάνω στην εξέλιξη του προγραμματικού μας λόγου για το επόμενο διάστημα. Η πλούσια εμπειρία κατά τα χρόνια της διακυβέρνησής μας και η σχέση μας με τα λαϊκά κοινωνικά στρώματα ενισχύουν την πεποίθηση ότι μπορούμε να αντιμετωπίσουμε δυναμικά, συνολικά, πειστικά, τόσο στο κοινοβούλιο όσο και στον δρόμο, τη νεοφιλελεύθερη και αυταρχική επίθεση. Για μας δεν υπάρχει καμία λογική «ώριμου φρούτου». Ξέρουμε πως την κυβέρνηση της Δεξιάς θα την ανατρέψει το κοινωνικό κίνημα και οι δυνάμεις της Αριστεράς με τους αγώνες τους, με τους κοινωνικούς και πολιτικούς αγώνες.

Ωστόσο, το κόμμα μας οφείλει να ξεκαθαρίσει τόσο το πλαίσιο όσο και το ύψος της αντιπολίτευσης που έχει σκοπό να ασκήσει. Οφείλουμε να ιεραρχήσουμε τα επίδικα, να κάνουμε πολιτικές επιλογές, να αποφασίσουμε για τους τρόπους άσκησης της πολιτικής. Κυρίως να ξανασυζητήσουμε ποια είναι τα μείζονα που απασχολούν σήμερα την κοινωνία. Για παράδειγμα, όσο κι αν τα σκάνδαλα του παρελθόντος προσελκύουν κάποιο ενδιαφέρον, ειδικά στην αρένα της παραπολιτικής, δεν είναι βέβαιο πως είναι το θέμα που δίνει το προνομιακό στίγμα μιας αντιπολιτευτικής δύναμης της Αριστεράς. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ο ΣΥΡΙΖΑ είναι αδιάφορος στα ζητήματα διαπλοκής και διαφθοράς, αντίθετα.

3. Ο ΣΥΡΙΖΑ αρχίζει την αντιπολιτευτική του πορεία με πολλές και σημαντικές παρακαταθήκες. Το κυβερνητικό έργο, με τις επιτυχίες αλλά και τις αδυναμίες ή και τις αστοχίες του, έχει δημιουργήσει μια πλούσια εμπειρία σε ιδέες, σε πολιτικές, σε πολιτικό και επιστημονικό προσωπικό, σε μια καλύτερη κατανόηση των ευκαιριών αλλά και των δυσκολιών που δημιουργούν οι συσχετισμοί εντός και εκτός Ελλάδας. Για όλα αυτά πρέπει να γίνει ένα σοβαρός και οργανωμένος απολογισμός, αλλά η παρακαταθήκη υπάρχει.

4. Τι εντολή άραγε μας έδωσε ο κόσμος, που, για άλλη μια φορά, μας στήριξε και μας έδωσε αυτό το σημαντικό εκλογικό ποσοστό; Βέβαια, αυτό είναι κάτι που επιδέχεται πολλές ερμηνείες, αυθαίρετες ενίοτε.

Η δική μας άποψη: Να γίνουμε πιο αποτελεσματικοί, πιο μαζικοί, πιο σεμνοί και πιο συλλογικοί...

5. Ας μην ξεχνάμε ότι ο ΣΥΡΙΖΑ είναι το μεγαλύτερο κόμμα της ευρωπαϊκής Αριστεράς και ένα από τα μεγαλύτερα συνολικά στο φάσμα των συμμαχιών που μας ενδιαφέρουν.

Όταν ο κυρίαρχος λόγος ανησυχεί ότι το Brexit ή οι εμπορικοί πόλεμοι του Τραμπ θα δημιουργήσουν νέο κύκλο ύφεσης, εμείς ξέρουμε ότι βλέπουν τον κόσμο ανάποδα. Ότι οι υφεσιακές πολιτικές, η κυριαρχία των χρηματαγορών, η απορρύθμιση, ο περιορισμός των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων είναι αυτά που αποσταθεροποιούν το οικονομικό σύστημα και εντέλει το πολιτικό. Και όταν αυτές οι πολιτικές παρουσιάζονται ως η λύση του προβλήματος, δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος: ύφεση – πολιτική και οικονομική αποσταθεροποίηση – ύφεση. Σε έναν κόσμο που δοκιμάζεται από οικονομικές κρίσεις, από πολέμους, από την προσφυγική κρίση, είναι προφανές ότι η απάντηση δεν είναι ούτε ο νεοφιλελευθερισμός ούτε ο ρατσισμός του Σαλβίνι, του Όρμπαν και των μιμητών τους.

6. Αναφέραμε ήδη ότι τρεις κεντρικοί προγραμματικοί άξονες πυροδοτούν σε όλο τον κόσμο μεγάλες και ανεπάντεχες κινητοποιήσεις: οι ανισότητες, η κλιματική κρίση και το προσφυγικό. Αυτή η πραγματικότητα δεν μπορεί να αφήσει αδιάφορη την προγραμματική ανασύνταξη του κόμματος. Πόσο μάλλον που σε αρκετά από αυτά τα πεδία η εμπειρία μας έχει εμπλουτιστεί από την κυβερνητική εμπειρία, ενώ σε άλλα βρεθήκαμε μπροστά σε δύσκολες επιλογές, σε διλήμματα που μας έβαζε η εποχή, οι καταναγκασμοί και ο διεθνής συσχετισμός των δυνάμεων, χωρίς να αγνοούμε ή να υποτιμάμε τις γεωπολιτικές συγκρούσεις στην περιοχή μας.

Ταυτόχρονα στον δημόσιο χώρο της Αριστεράς, με αφορμή το συνέδριό μας, έχει ξεκινήσει η συζήτηση για έναν κριτικό αναστοχασμό της κυβερνητικής μας θητείας. Ο διάλογος θέτει εκ των πραγμάτων και τα κομβικά ζητήματα για τη στρατηγική της Αριστεράς, όπως ο μετασχηματισμός του κράτους, η διαχείριση του χρέους, σε εθνικό, πανευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, η κρίση της δημοκρατίας και η βιοπολιτική, η προοπτική της Ευρώπης στους παγκόσμιους ιμπεριαλιστικούς ανταγωνισμούς.

Σε όλα αυτά το συνέδριο πρέπει να τοποθετηθεί διά μέσου του προγράμματος, εμπλέκοντας στη συζήτηση και την κατάρτισή του το σύνολο των κομματικών δυνάμεων, των Τμημάτων της ΚΕ συμπεριλαμβανομένων, κυρίως όμως το συνέδριο πρέπει να ασχοληθεί με το κοινωνικό ζήτημα, τα οικονομικά της εργασίας, τα δικαιώματα και τα προβλήματα της κοινωνικής αναπαραγωγής με αξιοπρέπεια και ασφάλεια.

B. Ο ΣΥΡΙΖΑ στον δρόμο προς το 3^ο Συνέδριό του

1. Ο τύπος πολιτικής/κομματικής οργάνωσης που είναι ο προσφορότερος στις συνθήκες κάθε περιόδου είναι ένα ανοικτό ζήτημα σε όλη την ιστορική διαδρομή των κομμάτων που στοχεύουν στον σοσιαλιστικό μετασχηματισμό, καθώς συνήθως σε διαφορετικές φάσεις του καπιταλισμού μπορεί να αντιστοιχούν και ανάλογα οργανωτικά μοντέλα.

Γίνεται συχνά αναφορά στην προβληματική λειτουργία των κομματικών δομών, κάτι που ίσως κάποιες φορές ισχύει, όχι βέβαια στον απαξιωτικό βαθμό που αναφέρεται σε πολλά ΜΜΕ που όψιμα τα έπιασε έγνοια για το πώς λειτουργεί ως κόμμα ο ΣΥΡΙΖΑ. Είναι προφανές πως ολόκληρη η δομή και η λειτουργία του κόμματος χρειάζεται βελτίωση, κάτι που είναι απολύτως εφικτό να γίνει, αρκεί βέβαια να έχει πάντα το κόμμα τον κρίσιμο ρόλο που του αντιστοιχεί στη λήψη όλων των αποφάσεων.

Επιπλέον, δεν μπορούμε να μη θυμόμαστε διαρκώς ότι όλος αυτός ο κόσμος, τα μέλη του ΣΥΡΙΖΑ που με τόση αλαζονεία λοιδορούνται από κάποιους δημοσιογράφους, είναι αυτά που με περισσή ανιδιοτέλεια και πάθος έχουν δώσει όλες τις μεγάλες μάχες του ΣΥΡΙΖΑ, είναι αυτά που κουβάλησαν στις πλάτες τους το κόμμα από το 3% στην κυβέρνηση, είναι αυτά έδωσαν χωρίς καμία προσωπική οικονομία όλες τις μεγάλες μάχες της Αριστεράς. Αυτοί νίκησαν, όχι οι μεγαλόσχημοι των ΜΜΕ, και αυτοί θα ξανανικήσουν.

2. Το κόμμα μας –και ασφαλώς όχι «παράταξη»– είναι ο ΣΥΡΙΖΑ. Οι όποιες αναζητήσεις για αλλαγή ονόματος ή για συμπλήρωσή του για να «χωρέσει» συμμάχους μπορεί να δημιουργήσει συγχύσεις. Για παράδειγμα, έχουν προταθεί ονόματα που παραπέμπουν ευθέως σε συμμαχικό σχήμα και όχι σε ενιαίο πολιτικό οργανισμό.

Αν υιοθετηθεί μια τέτοια αντίληψη, είναι σαν να αγνοούμε την τεράστια δυναμική της νεολαίας, που ουδεμία σχέση έχει με ιστορικά πολιτικά εγχειρήματα του παρελθόντος και που προσέγγισε τον ΣΥΡΙΖΑ για άλλους λόγους. Όπως, επίσης, τον λαϊκό κόσμο που ψήφισε ΣΥΡΙΖΑ γιατί υπερασπιστήκαμε, έστω και με αμφισημίες (λόγω και των πολλαπλών δυσκολιών), τα συμφέροντα και τις ανάγκες του. Αλλά και

εκείνες τις κοινωνικές ομάδες που μας προσέγγισαν, όχι απαραίτητα με ταξικό κριτήριο και ενδεχομένως με κριτική ματιά, για την ιστορική συμφωνία των Πρεσπών, για το τέλος της συμπόρευσης με τους ANEL, για τις κινηματικές και νομοθετικές πρωτοβουλίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα («νόμος Παρασκευόπουλου», σύμφωνο συμβίωσης και για τα ομόφυλα ζευγάρια, νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου, την αλλαγή των Ποινικών κωδίκων, πλευρές της πολιτικής μας για το προσφυγικό-μεταναστευτικό, την αναπηρία κ.ά.).

Συνεπώς, θα ήταν λάθος να περιοριστεί η ματιά μας στο στενό πλαίσιο της πολιτικής γεωγραφίας και να υποτιμήσουμε το κοινωνικό ζήτημα. Ο ΣΥΡΙΖΑ, άλλωστε, δεν είχε αυτή την εκπληκτική ανοδική πορεία γιατί διέθετε «λαμπερά πρόσωπα», αλλά γιατί ανταποκρίθηκε στις πολλαπλές και διαφορετικές κοινωνικές ανάγκες. Από την εποχή του Κοινωνικού Φόρουμ, τις τεράστιες κινητοποιήσεις μετά τη δολοφονία του Αλέξη Γρηγορόπουλου, το κίνημα των πλατειών. Και, βεβαίως, γιατί ανέλαβε την πρωτοβουλία και την ευθύνη της διακυβέρνησης της χώρας μέσα σε ιδιαίτερα δύσκολες στιγμές.

Ήταν ακριβώς αυτή η ματιά, αυτή η κατεύθυνση της κοινωνικής μεροληψίας, που έκανε τον ΣΥΡΙΖΑ ελκυστικό και χρήσιμο. Ήταν η πολιτική μας για το κοινωνικό κράτος, το κοινωνικό εισόδημα αλληλεγγύης, την επιδότηση ενοικίου, τις αλλαγές για την παιδοθεσία και την αναδοχή, την πολιτική για την υγεία και την ελεύθερη πρόσβαση δύομισι εκατομμυρίων ανθρώπων στα δημόσια νοσοκομεία, την παιδεία, τις συλλογικές συμβάσεις, την αύξηση του κατώτατου μισθού και την κατάργηση του υποκατώτατου, την καταπολέμηση της ανεργίας. Αυτά και άλλα πολλά ήταν που ενίσχυσαν τη σχέση του ΣΥΡΙΖΑ με πλατιά κοινωνικά στρώματα, κυρίως τα πιο φτωχά, τα πιο λαϊκά. Αυτά και άλλα πολλά ήταν που έδωσαν εκλογικές πρωτιές στις λαϊκές γειτονιές. Η ταξική διαχωριστική γραμμή υπήρξε εμφανής σε κάθε μας βήμα. Ο κόσμος της εργασίας είναι, λοιπόν, πρωτίστως, αυτός που μας ενδιαφέρει, όπως και η νεολαία, που αναζητά νέους δρόμους, νέες συλλογικές μορφές δράσης.

3. Η ενδυνάμωση του κόμματος προϋποθέτει και την αύξηση των μελών. Είμαστε ανοιχτοί, ορθάνοιχτοι στον απλό κόσμο, που έρχεται ανιδιοτελώς να προσφέρει στην κοινή προσπάθεια. Είμαστε ανοιχτοί στον κόσμο των κοινωνικών κινημάτων ή σε όσες και όσους από θέση ευθύνης έχουν αποδείξει στην πράξη, όχι απαραίτητα την αριστερή τους ταυτότητα, αλλά ότι ο αξιακός τους κόσμος μπορεί να συμβαδίζει με το αξιακό φορτίο της Αριστεράς. Έτσι κι αλλιώς, με τον κόσμο αυτόν θα συναντηθούμε στο έδαφος των κοινωνικών αναγκών, είτε αυτοί αφορούν τον κόσμο των φτωχών, είτε τον κόσμο του πολιτισμού, είτε τους πρόσφυγες και τους μετανάστες. Αυτός είναι ο κόσμος που θα προσφέρει στον ΣΥΡΙΖΑ την κοινωνική γείωση που χρειάζεται.

Θέλουμε να αναζητήσουμε διαύλους με τον κόσμο (κυρίως νεότερο) που στις εκλογές επιλέγει την αποχή. Μας ενδιαφέρει να συνεχίσουμε να έχουμε διάλογο ουσιαστικής επικοινωνίας με τον κόσμο της Αριστεράς με τον οποίο μοιραζόμαστε κοινές ιστορικές πολιτικές διαδρομές, ιδιαίτερα με αυτές και αυτούς που πορευτήκαμε από κοινού και εντός του κόμματός μας. Παρά το πολωτικό κλίμα, τους αποκλεισμούς και τους φανατισμούς, συνεχίζουμε να επιδιώκουμε την ενότητα της Αριστεράς μέσα από τις διαφορές και να πιστεύουμε σε μια κουλτούρα διαλόγου, που στο παρελθόν είχε φανεί ότι ως ένα βαθμό την είχαμε κατακτήσει.

4. Καθόλου δεν υποτιμούμε τη δυναμική που δημιουργήθηκε με τη δημιουργία της Προοδευτικής Συμμαχίας, χωρίς μάλιστα αυτό να θίξει την πολιτική μας φυσιογνωμία. Αποκτήσαμε χρήσιμους συνομιλητές με διαφορετικά πολιτικά βιώματα από τα δικά μας που μας βοήθησαν όχι μόνο στο επίπεδο των πολιτικών συμβολισμών –αφού για μια μεγάλη περίοδο το πολιτικό σύστημα καλλιεργούσε την άποψη ότι είμαστε μόνοι και απομονωμένοι– αλλά και στην παραγωγή πολιτικού έργου. Με αυτή την έννοια είναι απόλυτα σεβαστή η βούληση όσων ενδιαφέρονται να συμμετέχουν ισότιμα στο κοινό πολιτικό μας εγχείρημα, όπως είναι απόλυτα σεβαστό το δικαίωμα όσων επιθυμούν να διατηρήσουν την ανεξάρτητη κομματική τους δομή, χωρίς βέβαια να επηρεάζεται η στενή σχέση συνεργασίας με τον ΣΥΡΙΖΑ.

Έτσι κι αλλιώς, είναι λάθος μια αντίληψη που λέει ότι η πολιτική των συμμαχιών εξαντλείται εντός των ορίων, εντός του πλαισίου του κόμματος. Η λογική ενός κόμματος χωρίς σαφές στίγμα έχει δείξει τα στενά όριά της. Αυτή η λάθος αντίληψη μεταλλάσσει ένα κόμμα της Αριστεράς σε ένα αλαζονικό και κλειστό πολιτικό υποκείμενο. Αντίθετα η πολιτική συμμαχιών προϋποθέτει συμμαχίες, δηλαδή πρωτοβουλίες με όμορους πολιτικούς χώρους για συνεργασίες. Ο ΣΥΡΙΖΑ μπορεί να αποτελέσει τον πυρήνα μιας ευρύτερης αντινεοφιλελεύθερης συμμαχίας, που θα δώσει τους αγώνες που απαιτεί η περίοδος. Δεν είναι τυχαίο ότι η αντινεοφιλελεύθερη συμμαχία είναι ο κοινός τόπος των αναζητήσεων των προοδευτικών δυνάμεων σε πολλές περιοχές της Ευρώπης, όπως σήμερα στην Ισπανία με την κυβέρνηση Σοσιαλιστών και Αριστεράς.

5. Να αποφασηθούμε ένα ακόμα ζήτημα. Η συζήτηση για τις ψηφιακές δυνατότητες έχει τεράστιο ενδιαφέρον. Ελλοχεύει όμως ο κίνδυνος να αδικήσουμε τη συζήτηση ή να θέσουμε ένα ακόμα κάλπικο δίλημμα. Να θεωρήσουμε ότι κάποιος είναι φοβικός απέναντι στις νέες τεχνολογίες και άλλοι ανοιχτοί. Λάθος... Είναι σαφές πως όλες και όλοι συμφωνούμε στην ανάγκη αξιοποίησης των ψηφιακών εργαλείων. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι μετατρέπουμε το κόμμα μας σε έναν ψηφιακό πολιτικό φορέα που λειτουργεί, πολιτεύεται, αποφασίζει με κλικ και λάικ.

Οι ηλεκτρονικές πλατφόρμες δίνουν τη δυνατότητα σε ευρύτερο κόσμο, κυρίως σε νεότερες γενιές, να έχουν ενημέρωση, να συμμετάσχουν σε διάλογο και διαβούλευση για κρίσιμα ζητήματα που μας απασχολούν. Στο χέρι μας είναι όλος αυτός ο κόσμος να μη μετατραπεί σε απλούς εκλέκτορες. Ένα κλικ μπορεί να μετασηματιστεί σε συμμετοχή και δράση. Αρκεί να έχουμε αυτό τον προσανατολισμό. Τους ανθρώπους, που καλούμε να γίνουν μέλη του ΣΥΡΙΖΑ δεν τους θέλουμε εικονικούς φίλους, τους θέλουμε συμμετέχοντες σε μια πορεία δύσβατη, αλλά ταυτόχρονα απελευθερωτική. Δεν θέλουμε ανθρώπους που δεν θα γνωρίσουμε ποτέ από κοντά. Η αυτοπρόσωπη, λοιπόν, παρουσία είναι ασφαλώς αναγκαία, όπως αναγκαία είναι και η διεύρυνση των δυνατοτήτων συμμετοχής και διαλόγου.

6. Στη μετεκλογική συνεδρίαση της Κεντρικής Επιτροπής του ΣΥΡΙΖΑ ειπώθηκε ότι υπήρξε εντολή να αλλάξουμε. Ήταν μάλιστα και σύνθημα πίσω από το προεδρείο: «Αλλάζουμε, δυναμώνουμε, προχωράμε». Να αλλάξουμε, λοιπόν. Όταν όμως αλλάζεις πρέπει να πεις τι θέλεις να γίνεις.

Πράγματι, χρειάζεται να αλλάξουμε πολλά. Να βάλουμε φρένο σε φαινόμενα παραγοντισμού και προσωπικών στρατηγικών που μας πλήγωσαν. Να αλλάξουμε λογικές κλειστών γραφείων, έπαρσης, αλαζονείας. Να κλείσουμε την πόρτα στις

κραυγές, σε μια δήθεν επιθετική πολιτική, που αναμφίβολα μας κόστισε και που ουδεμία σχέση έχει με την αναγκαία μαχητικότητα, αλλά και με την κουλτούρα της ανανεωτικής και ριζοσπαστικής Αριστεράς. Να αλλάξουμε τον ηγετικό συγκεντρωτισμό και να ενισχύσουμε τη συλλογική λειτουργία, τις δημοκρατικές διαδικασίες, τον ρόλο των μελών. Να αλλάξουμε μια νοοτροπία που λέει ότι μόνοι μας μπορούμε, τις κλειστές συνεδριάσεις, τα φοβικά σύνδρομα. Και άλλα πολλά.

Αλλά σε αυτή την πορεία δεν τα αλλάζουμε όλα.

Δεν αλλάζουμε την κοινωνική και ταξική μας μεροληψία: την υπεράσπιση των εργασιακών, πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, τις αρχές, το αξιακό και ιδεολογικό μας πλαίσιο, τη φυσιογνωμία και την ταυτότητα της ριζοσπαστικής Αριστεράς, την αντικαπιταλιστική προοπτική και τον στρατηγικό στόχο του σοσιαλισμού με ελευθερία και δημοκρατία, τη συμμετοχική διαδικασία, την αυτοπρόσωπη, ενσώματη συμμετοχή. Και φυσικά το όνομα μας: ΣΥΡΙΖΑ!

Στη συνεδρίαση της Κεντρικής Επιτροπής τέθηκαν πολλά ζητήματα, έστω και με λέξεις, που έχουν όμως ισχυρό συμβολισμό.

Ανασυγκρότηση: βεβαίως, καθώς είναι απαραίτητη συνθήκη για τις μάχες που έρχονται, για τους αγώνες που θα διεξαχθούν, για το μεγάλο άνοιγμα στον λαϊκό κόσμο και τη νεολαία.

Επανεκκίνηση: Ασφαλώς, αν εννοούμε ένα νέο ξεκίνημα σε συνθήκες αντιπολίτευσης.

Μετασηματισμός: Λέξη με βάθος, που συνήθως εμείς οι αριστεροί και οι αριστερές τη χρησιμοποιούμε όταν θέλουμε να μιλήσουμε για δομικές αλλαγές, που ανατρέπουν την παγιωμένη κυριαρχία, που αλλάζουν συνειδήσεις, αξίες και συμπεριφορές, που διαμορφώνουν μια νέα, ριζικά διαφορετική πραγματικότητα. Υπό αυτή την έννοια τι ακριβώς θα μετασηματίσουμε στο κόμμα μας;

Πρέπει να μιλήσουμε καθαρά, πρέπει να μιλήσουμε για την ουσία. Ερωτήματα, λοιπόν, προς όλους και όλες μας:

* Θα παραμείνει ο ΣΥΡΙΖΑ κόμμα της ριζοσπαστικής Αριστεράς ή θα μετασηματιστεί σε μια θολή παράταξη του λεγόμενου προοδευτικού/δημοκρατικού χώρου; Θα διατηρήσει την ταυτότητά του, τα φυσιογνωμικά του χαρακτηριστικά ή ο «νέος» ΣΥΡΙΖΑ δεν χρειάζεται ταυτότητα, ούτε αξίες, ούτε ιδεολογία, κάτι σαν σούπερ-μάρκετ, που διαθέτει τα πάντα αλλά στην πραγματικότητα τα ασήμαντα, τα εφήμερα, της μόδας;

* Θα ενισχυθεί ο ρόλος του μέλους στη συζήτηση και λήψη των αποφάσεων ή το «νέο» μοντέλο παραπέμπει στη λογική του μέλους-εκλέκτορα; Θα ενισχυθούν οι δημοκρατικές-συλλογικές διαδικασίες σε βάρος των προσωπικών στρατηγικών;

* Θα εντάξουμε το πυρήνα της λογικής και του προγράμματός μας το καινούργιο και ρηξικέλευθο που έφερε η οικολογία στην επιστημονική και πολιτική σκέψη και ιδίως στον σχεδιασμό της ανάπτυξης, ή η οικολογική οπτική θα μείνει για 'μας πινελιά επικοινωνιακού χαρακτήρα χωρίς περιεχόμενο; Θα επανεξετάσουμε με αυτοκριτικό

βλέμμα επιλογές μας σε σχέση με τις εξορύξεις, τις Σκουριές, τις βιντσότρατες, την κάυση των απορριμμάτων ;

Σε κάθε περίπτωση, ο αναστοχασμός και η προγραμματική μας ανασύνταξη δεν μπορεί να διεξαχθεί ερήμην των μελών του κόμματος, που ενδεχομένως θα κληθούν να επικυρώσουν κάποια στιγμή αποφάσεις της ηγεσίας. Γι' αυτό χρειάζεται να συζητήσουμε ανοιχτά και ουσιαστικά.

7. Το κόμμα υπήρχε πριν από την ανάληψη της κυβερνητικής ευθύνης από την Αριστερά, και θα υπάρχει και στο μέλλον.

Μας ενδιαφέρει να είμαστε στην κυβέρνηση όσο οι κοινωνικές μας συμμαχίες μάς επιτρέπουν να παίζουμε τον ρόλο μας. Αν, με δική μας ευθύνη ή λόγω συνεχών εκβιασμών, χαθεί η σχέση μας με τα ασθενέστερα και λαϊκά κοινωνικά στρώματα, με τα ριζοσπαστικοποιημένα τμήματα της κοινωνίας, αν διαρραγεί οριστικά η σχέση μας με τα ριζοσπαστικά κοινωνικά κινήματα, ακυρώνεται και η παραμονή σε μια κυβέρνηση, που θα έχει χάσει, στην ουσία, την κοινωνική στήριξη. Σήμερα οι ασθενέστεροι και οι κοινωνικά αδύναμοι σε μεγάλο βαθμό, παρά τις αμφιβολίες και τις ενστάσεις τους, στηρίζουν ακόμα και μετά την κυβερνητική μας θητεία τις ελπίδες τους στον ΣΥΡΙΖΑ ακριβώς επειδή αντιλαμβάνονται ότι δεν είναι όλοι το ίδιο. Και γι' αυτό άλλωστε σύσσωμο το μιντιακό και πολιτικό κατεστημένο επιτίθεται με σφοδρότητα στον ΣΥΡΙΖΑ.

8. Η ενδυνάμωση του κόμματος πάει πάντα παράλληλα με τη διαρκή πορεία ενίσχυσης των συλλογικών και δημοκρατικών διαδικασιών στο εσωτερικό του. Η επιμονή μας στα ζητήματα δημοκρατίας μέσα στο κόμμα θα κορυφωθεί ενόψει συνεδρίου, καθώς, παρά τα θετικά βήματα, υπολείπμαστε κατά πολύ από μια λειτουργία που θα κατοχυρώνει τη συμμετοχή του μέλους και συνολικά του κόμματος στα κέντρα λήψης των αποφάσεων. Στο κόμμα της Ριζοσπαστικής Αριστεράς δεν έχουν θέση μονοπρόσωπα όργανα και πρακτικές ξεπερασμένων αρχηγοκεντρικών κομμάτων.

Και βεβαίως δεν πρέπει να ξεχνάμε πως ένα κόμμα της Αριστεράς διέπεται από σαφείς κανόνες δεοντολογίας, που οφείλουν όλοι και όλες να τους τηρούν αυστηρά, χωρίς καμία εξαίρεση.

9. Η ευλαβική τήρηση των καταστατικών μας αρχών δίνει μια αίσθηση ασφάλειας στο μέλος του κόμματος και έναν αέρα αποτελεσματικής συμμετοχής στις κομματικές διαδικασίες. Η όσο το δυνατόν συντομότερη επεξεργασία των καταστατικών μας αρχών στο πλαίσιο του επικείμενου συνεδρίου θα αναβαθμίσει το υπάρχον καταστατικό, ενώ η συζήτηση που θα προηγηθεί θα συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση της λειτουργίας των Ο.Μ. και των Ν.Ε.

10. Προφανώς σήμερα που ο ΣΥΡΙΖΑ βρίσκεται στην αντιπολίτευση ένα από τα μεγάλα του καθήκοντα είναι η επάνοδος του στην κυβερνητική εξουσία. Αυτή όμως προϋποθέτει και μια διαδικασία αναστοχασμού, αποτίμησης και αυτοκριτικής από εμάς τους ίδιους, ώστε όταν επανέλθουμε στην κυβέρνηση να αποφύγουμε τα ίδια λάθη αλλά και να έχουμε από τώρα χαράξει, όσο αυτό είναι δυνατόν, έναν οδικό χάρτη υλοποίησης της πολιτικής μας μετά από τις αναγκαίες διορθώσεις και πιθανές αναθεωρήσεις.

Γ. Ο καπιταλισμός δεν είναι η απάντηση, είναι η ερώτηση: Η ηγεμονία των ιδεών της Αριστεράς

Το 2012 ο ΣΥΡΙΖΑ έθεσε στην πράξη ένα μείζον ερώτημα που αφορά όλη την Αριστερά σε όλον τον κόσμο: αν και πώς μπορεί μια δύναμη της Αριστεράς να αναλάβει τη διακυβέρνηση σε μια (μικρή) χώρα μέσα στην καπιταλιστική Ευρώπη. Η κυβέρνηση και το κόμμα έδωσαν μια δύσκολη μάχη που, παρ' όλο το ολοφάνερα θετικό αποτύπωμα που έμεινε στην ελληνική κοινωνία, με πιο αναλυτικό τρόπο μένει ακόμα να αποτιμηθεί και βέβαια να συζητηθεί και να αναλυθεί, ακόμα και εκτός των συνόρων της χώρας.

Δεν πρέπει όμως να λησμονούμε πως η Αριστερά, οτιδήποτε και αν πράττει, όποια πολιτική και αν εφαρμόζει, οφείλει να προσπαθεί να την εντάσσει σε ένα συνολικό σχέδιο χειραφέτησης, οφείλει να κοιτάζει πάντα προς ένα διαφορετικό μέλλον, να διαμορφώνει τον οραματικό ορίζοντα του «μετά», να πλάθει το αυριανό αντιπαράδειγμα στον καπιταλισμό. Αυτός είναι άλλωστε ο δρόμος για να αντισταθεί στις σειρήνες της ενσωμάτωσης σε ένα πολιτικό σύστημα που έχει δείξει τα όριά του.

Καθώς συγκροτείται ένα «νέο» αυταρχικό μπλοκ, που επιδιώκει την περιστολή των ελευθεριών, των ατομικών και συλλογικών δικαιωμάτων, ακριβώς γιατί είναι ο μόνος δρόμος για να περάσουν, στη συνέχεια σε μια συνολική νεοφιλελεύθερη αντεπίθεση. Η ιδεολογία, η ηγεμονία συντηρητικών ιδεών, είναι το κλειδί για τη συνέχεια. Άλλωστε η ΝΔ εκεί κυρίως ποντάρει. Στην αποδόμηση όχι μόνο της ιστορικής διαδρομής της Αριστεράς και του σοσιαλιστικού οράματος, αλλά και στην αποδόμηση των αξιών της: της ελευθερίας και των δικαιωμάτων, της συλλογικότητας, της δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης. Αν σε αυτά τα ζητήματα κερδίσει η Δεξιά, αν επικρατήσει η λογική του ατομικού έναντι του συλλογικού, της τάξης και ασφάλειας έναντι της ελευθερίας και των δικαιωμάτων, της ξενοφοβίας έναντι της αλληλεγγύης, της αποθέωσης του ιδιωτικού έναντι του δημόσιου, του κέρδους έναντι των αναγκών των ανθρώπων, τότε πολύ δύσκολα η Αριστερά θα επανέλθει στο προσκήνιο ως τέτοια, ως δύναμη δηλαδή καθολικής απελευθέρωσης.

Σε αυτό το πεδίο, λοιπόν, θα χρειαστεί να δώσουμε ιδιαίτερη έμφαση, χρόνο και κόπο, έτσι ώστε τα απελευθερωτικά μηνύματα της Αριστεράς να συντεθούν με τις ανάγκες της καθημερινότητας, με την ανάγκη για πειστικές και συνάμα ρεαλιστικές πολιτικές απαντήσεις.